

Mämmiksi

Suomalaisten tunnetuimmat ruokakeksinnöt ovat mämmi, kalakukko ja mämmikukko. Valitettavasti mämmikukko — mämmillä täytetty kalakukko — keksittiin liian aikaisin ja unohdettiin. Sen olisi pitänyt syntyä vasta nyt, television talousopettajien aikakaudella. He osaavat innostaa hyvinvointivaltion kansalaiset outoihinkin ruokakeiluihin, esimerkiksi silakkaatikkoon kermavaahdon kera.

Mämmiastiana oli tuohikulttuurin aikakaudella tuokkonen. Nyt on tuohirove käytännön harvinaiseksi, että siitä tapaa enää kulttuurikotien kirjahyllyistä rukinlavan viereltä.

Mämmi pakataan hykyisiin pahvin, ja se on makuasia: toinen pitää enemmän tuohén raikkaudesta, toinen pahvin jähmeästä mausta. Ennakkoluuloton voi kokeilla yhdistelmää: uunissa haudutettuja pahvisuikaleita tuokkosessa.

Tulevaisuus on kuitenkin muovin. Ehkä jo ensi vuonna myydään mämmiä litran muovipussukoissa. Pari mämmipussia anorakin rintataskuun, eikä näkä pääse yllättämään päästäisshiihtäjää tuntureilla. Tällöin on vain varottava pujottelurinteellä kaatumista eteenpäin.

Vaikka mämmi on arvostettua juhlaruokaa, siihen suhtaudutaan joissakin yhteyksissä epäkunnioittavasti. Puhutaan mämmikourasta, joka ei saa pysymään palloa hyppysissään. Sanonta perustuu ennakkoluuloon: ainakaan minun tietääkseni ei mämmin pallonvangitsemiskykyä ole missään kokeiltu. Nyt siihen olisi hyvä tilaisuus jääkiekon MM-kisoissa. Maalivahdin käsine on niin mittava että sen sisälle voisi mukavasti upottaa mämmituokkosen. Jos mämmi on sopivan kiinteää, uskon että kiertelysnäkin viuhuva kiekko liisteröityisi siihen hyvin. Tosin kiekon luisto jäällä saattaisi tällaisen haarupelastuksen jälkeen vähän vaikeutua.

Epäonnistuneen hankkeen sanotaan menneen mämmiksi, mutta mikä vertaus olisi paikallaan, jos mämminteko menee pieleen! Ei se ole osuvaa sanoa mämmin menneen mämmiksi.

Vettä, ruisjauhoja, maltaita, sitrappia, suolaa ja pomeranssinkuoria: mämmin valmistamiseen tarvitaan paljon aineita ja sen kypsyttely on pitkäjäykkistä, monia käänteitä vaativaa puuhaa. Jos tulos kuitenkin on pitkän valmistelun, hauduttamisen ja kypsentelyn jälkeen epäonnistunut, tuntuu nasevimmalta sanoa menipä nordekiksi koko mämmi.

RULLIA JAHDISSA

● Rullien vierailut päässäisen aikaan antavat aihetta vieläkin silloisi tällöin sanomalehtiuutisiin. Ilkhaitaa käytään tekemiksä vielä nykyisinkin, naveloissa, eikä syyllistä hevin löydy.

● Esko Mäkärälnen muistelee yhteisessä kirjoituksessa niitä aikoja, jolloin rulleihin ja taikuuteen uskottiin enemmän fai vähemmän loitsta totta. Hänen nuoruusaikana kokemuksiin kuuluukin unilajista oli olla rullia jahdissa.

Rullit kulkivat pääsäisen aikoihin työllä, valiten tuiskuiten ilman jolloin jäljet peittyivät pian ulkona jäljet jäivät kuitenkin talon karjasn; milloin oli leikelty lehmältä häntää tai korvas, keritty lampaalta villaa, jokus leikelty lehmän utaria, niin pahasti että lehmä oli teurastettava.

Niinpä meldänkin navetassa oli rulli vierailut monena talvena, aiheuttamatta kuitenkaan isompia vahinkoja.

Usein keskustelimme iltaisin, kuka mahtaa olla niin taikauskoinen tai ilkeämielinen henkilö, joka käy toisen navetassa karjaa kussamassa. Kyllä joku saatimme käsitti noin neljäkymmentä taloa, ja vaikka keitä henkilöä pääsäisrullissi oliisimme kuvitellen, se ei mieleslämme sopinut. Niinpä veljeni Antin kanssa päätimmekin vakaasti ottaa siitä selvän, mikäli se meidän navetaan tämän pääsäisen aikana yrittää. Olin silloin 17-, Antti 16-vuotias. Navetan ja heinäladon välissä oli levelt ovet, joista voi kyä hevosella läpi rakennuksen. Nain heinäkuormankin voi purkaa suoraan latoon. Tätä ossa rakennuksessa kutsuimme välkökst. Tämä välkkö oli hirsirakenteinen. Niskahirsen päälle suunnittelimme Antin kanssa kopin, jocta volsi vahtia rullin tulea öiseen aikaan.

Kun koppi alkoi olla valmis äiti esteli touhuamme sanoen: — Alkää ruvetko vahtimaan, sitä ei tiedä minkälaiset voimat sillä rullilla on takanaan. Voi vaikka mitä tapahtua. Mä Antin kanssa vain naurosimme.

Päätimmeän vuorotellen vahtia öisin. Vahtikoppi oli aivan navetan oven yläpuolella, ja alhaalta katsoen ei oljei huuhut sielä mitään koppia olevankaan. Tikkaat menivät heinäladon puolella. Laitoimme navetan ja välikön oven siten, että niitä avattaessa vermasti heräsi saranoitteri naristsessa ilkeästi.

Pääsäinen oli jo muutaman päivän takana. Nyt näytti myös rullitle tulevan sopiva ilma. Lämmin oli alkanut iltapäivällä, ja myöhemmin rupesi tuulemaan. Antin vuoro oli mentä vahtiin. Jäin sisälle nukkumaan.

Mutta puolen yön aikaan tuli Anttikin sisälle herätellen minun sikeästä unesta sanoen: — Ei kai siellä vol tällaisella ilmalla olla, kylmäkin sielä on ja tuuleekin että koko rakennus aatli see. Alkamme kinastelluamme Antti meni vuoteeseen ja alkoi nukkua. Minua harmitti nlin, että uni karkasi silmistä. Niinpä nousin, puin ja otin Antilta rannekellon ja hiivin ulos.

Ilkoksin navetanpoikoisa välikön oveille taskulamppu pimeänä kädessäni. Avasin sänokkäästi narisevan oven, menin sisään, vedin oven kiinni. Hyvin ennin kiivetä pimeässäkin välikön orkaaiset voimat sielä on takana. Pä kolkossa puolelsi täytetty heinäpuusi jai suojaksi reiälle justa kuljimme. Riisuin kenkäni jätin sukat jalkaani menin peitteen alle odotellakseni tuleeko uni valko rulli.

Heräsin ikkia johonkin ääneen, herkistin kaikki aistini, tuulen käynti oli voimistunut. Katsoin kelloa vähän vajaa kolme. Huomasin nukkuneeni pari tuntia. Samassa narahtivat saranat. Kumpi ovi? Neuvin hiljaa letustleni, ettin lampun käteeni. Taas narisi navetan ovi.

Uset karjsivat silmistani, tunsin sydämeni kiihtyvän, polkisin.

Olisiko sitteenkin oltava täällä ja odotettava että se lähteeä. Äitikin sanoi: — sitä ei tiedä minkälaiset voimat sillä onkkana. Navetan ovessa jousi jai soimaan, joten tiesin oven sulkeutuneen. Lammas kuului äänteävän — myös tapansa mukaan kun joku henkilö meni sisälle. Lammas ei vaan arvannut kuka sisälle tulija nyt oli.

Samassa minun vihani ylityi, ja pelkoni oli kuin pois pyyhkäisty. Ei tee nyt pahaa eläkoille ole kuka oletkin! Pistin huopakengät jalkaani ja hyppäsin taskulampun valossa latoon matalan heinäkasan päälle, josta hyökkäsin navetan ovelle. Tempaisin oven auki. Kirkas taskulamppu valo tuli navetasta vasten kasvoni Karjasin: — Kuka tällä — ja mitä on asiaa?

Vastausta ei tullut. Koitin valaista lampullani kuka siellä oli, mutta vastaani kohdistettu valo oli kirkkaampi. Nyt valo lähestyi minua kohti, samassa olento hyökkäsi ovea kohti räkäisten pahasti.

Taskulamppu lyötin käidestäni, tartuin kaksin käsin rullia vastaisia kiinni, samassa se tempaisi itsensä irti. Siinä yhdistimme pimeässä, molemmat. Taskulamput pyörivät lalojessamme. Toinen lamppu palol vielä, ja kuten saada sitä kaikkia tavoin käteeni paljastaakseni rullin kasvot. Juuri olin saamaisillani lampun käteeni kun sain potkun silmään. Meni aikaa, ennen kuin saatoin avata silmäni. Kuulin kuin välikön ovi avautui ja arvasin olevanon nyt häipyneen. Lähdin pihalle. Tiesin rullin saaneen sen verran etumatkaa, että jäljeä olisi turha seurata sillä ilmalla.

Herätin kuitenkin Antin, kerroin lyhyesti tapahtumsen. Antti puki pian vaatteet päälleen, menimme tielle. Iahdimme tolsen tolsean vaunuisan hiihtäen jos jotakin näkyisi. Tyhjän tozinn sain palata takaisin. Samoin palasi Anttikin näkemättä jälkeäkään. Seuraavana aamuna löysimme oman sekä vieraan taskulampun väliköstä Antti sanoi — Säästyipä karja ilkeyksiltä ja saatinpa rullilta tuju. Mutta salaisuudeksi jäi, kuka rullina eli kulkenut.

✳ Vähän keltaista — ja sitten punaista — ja sitten vielä pikkupaus sinistä. Tuleepa hienoja pääsiäismunia! Ajlinpuiston lastenhassa valmistauduttiin jo hyvissä ajoin pääsiäisen vietloon. Tarja Iskulehto ja Mika Lälja koristelevat tässä pääsiäismunia. Melkeinhän siinä puuhassa menee kiell keskella suuta.

Pääsiäismatka kehitysalueella

Pääsiäismatkat ovat muodissa: kuka menee Leningradiin, kuka Pyhään maahan, kuka vain kotoisesti Lapin tunturelille. Niille, jotka ovat jäänect vlettämään pääsiäistä kotiin, olemme suunnitelleet ikloman pääsiäismatkan kehitysalueella. Matkaoppaana toimii pakinoitsijamme Antti.

Tarvitsemme vain pelinopan sekä kullekin pelaajalle oman pelinappulan tai -napin. Ensin heitetään noppaa. Pelin aloittajasta. Sitten kukin vuorollaan lähteo liikkeelle ja siirtyy nopan silmien osoittamien pisteiden mukaisesti eteenpäin. Onnea matkalle!

4. Nautit pyytämäsi rantakalaa Oulujokisuulla. Joudut odottamaan kahden neitovuoron ajan pääsyä sisätautien poliklinikalle.

8. Törmäät mämmivuoreen, liukastut ja lulstat 7 askelta taaksepäin.

11. Tapaat kansanedustaja J. Juhani Kortesalmen. Hän tuntee oikotien, joka vie sinut 8 askelta eteenpäin.

16. Kohtaat puhellaan Hannu Taanilan ja menetät tämän johdosta oman puhe- ja heittovuorosi.

21. Oulun kaupungin ohjaja Arvo Heino ottaa sinut mukaansa lyhyelle vstävyysmatkalle 12 eri maahan. Sury ruutuun 32, josta ystävyys alkaa.

24. Joudut näkemään autokolarin. Haivyt siksi nopeasti paikalta ja kliruhdat ruutuun 34.

26. Joudut paneeliin, missä väitellään Pohjois-Suomen kulttuurista. Tämä pitkäjäykkinen tilaisuus vlivytää sinua ajan.

30. Rovaniemen teatteri on kiertueella tunturiilla turulle. Nähdäksesi sen esiintyvän joudut palaamaan peräsyt ja ryntäät 5 ruutua ruutuun 22.

33. Tapaat kehitysalueetoimikunnan, joka lähettää sinut kehittymään Eskilstunaan. Tämä lahja tietää kahta ylimääräistä heittoa.

36. Oulun yliopplaslehden västä erotettu Juhana Lepoluoto selostsa sinulle perlaatteita: mies ja vallankumous. Tässä innostuneena valtaat ruudun 55.

41. Tapaat Rovaniemellä kaunlin Ursulan ja jäät lhallemaan hänä yhden heittovuoron ajaksi.

48. Luulet harjoituslenkillä olevasi Sudi-Kalleo sudeksi saavut perille.

55. Pohjoisten Kirjailijoiden puheenjohtaja, Aimo Moilanen, moitti matkaekotomustasi harrastelijamaisuudesta. Pahastut siitä ja jäät mökötämään yhden heittovuoron ajaksi.

58. Kaamos pihelttää. Ja nulle pahan lamaannustilan. Jäät kahden heiton ajaksi hoitamaan sitä Rovaniemen Press-klubiin.

60. Ystävällismielisen pääsiäisnoidan lennättämänä

Taikauskon nousukausi alkanut Kaliforniassa

✳ San Francisco (TT — Robert Strand) Taikauskon kokee parhaillaan uutta nousukautta yhdysvalloissa ja uuden noisun kotipalkaksi on kohonnut Kalifornia.

✳ Hajanaiset kertomukset San Francisoon kadulilla kerlovat, että erilaisilla taikakaluilla on viime aikoina ollut melkoinen menekki — salassa tietenkin.

Muuan radio-ohjelma on neljän viimeksi kuluneen 'vuoden ja se on' tiettävästi vaikuttanut taikoma kasvttyvyt taikauskoon ja se on tiettävästi vaikuttanut suuresti siihen, että tähdistä ennustaminen on joutunut jäämään taka-alalle taikauskon tiellä.

Opiskelija Vassily le Grow, joka on vakuuttunut siitä, että hänen perheeseensä kuuluu noita, sanoi, että taikauskon housu nykyy erityisesti nellehtisen apilan ja jänikseukäpälän suosion nopeassa nousussa ja myös sitä, että 13 kerros on kauhun paikka tuhansille amerikkalaisille.

»Kun koputat puuta, otat yhteyden pelonalliseen jumalaan. Koputus tarkoittaa yksinkertaisesti sanattuna: kuule-jumalani» sanoo eräs kulkuustani», hän sanoi.

San Franciscon alueella toimi useita noitatohtoreita, joista kuulusin lienee ensimmäisen asetanan kirkon pää Anton Szandor Leavey, joka on varsinaisella ammatiltaan eläintenkeyyttäjä.

Leavey asuu täysin muutassa talossa ja kantaa kokomustan paplilaisen asuusa koristeena viitel sakaraista symbolia.

»Jhminen on elän, jonka on palveltava itse itseään. Nän sanoo seltemän kuolemansyntiä ovat sen aarassa hyveitä, jotka jokaivat sekä henkiseen että ruumiseen tyydyytkseen. Leavey sanoo.

Leavey perusti kirkkonsa 19 ja sen jälkeen hän on kannustusita ihmisiä uskoonsa ahdistmisen ihmisten keriantaila ahdrilla. Hän on lisäksi vihkinyt useita avioparejs oman uskonsa »pyhittämään» avioliittoon.

Tolnen San Francisoon alueen kuuluisin noita on kolmen lapsen äiti Louise Huebner, joka kuukausittain i oma radiokanava ja joka on saanut runsaasti arajia taakseen.

Hän järjestää matkatalkauksia säännöllisin väliajoin ja niissä noituudenkannattajia hvä muutama sata kerralla!

Huebner sanoi, että häne tiinsä oli myös noita ja että hänen taitonsa on perästin jotain sä äidiltä.

Hän on kehittänyt erilaisia takauksia, joista suosituin keino, joka vapauttaa kipeä rukoustanl», hän sanoi.

Leavey ja Huebner ovat kokoustaja, jotka suosittuja 1681 ja vuotena 1681 ja vuotena miljoonasta noin 300 000 euhvoerista naista ja lasta tapettiin ko roviolla tai surmattiin kaila, koska he olivat nehkäl tuuden vainoamia ihmisiä.

